

LUẬN THÀNH THẬT

QUYỂN 4

Phẩm 45: CĂN GIẢ DANH

Hỏi: Các căn như mắt v.v... cùng với bốn đại là một hay khác?

Đáp : Từ nhân duyên nghiệp, bốn đại tạo thành các căn như mắt v.v... Thế nên không khác với bốn đại. Đức Phật phân biệt mắt như vậy: “Trong hình thục của mắt vốn có cứng nường cứng, gọi là địa chủng”. Thế nên phải biết các căn là bốn đại. Vì sao? Chỉ vì phần cứng v.v... riêng ra lại không có mắt. Đức Phật muốn làm cho con người biết mắt là rỗng không, nên nói như vậy. Nếu không phải thế, thì đáng ra, trong mắt có cứng v.v... riêng biệt, hoặc trong cứng v... có riêng mắt. Tuy có phân biệt cứng v.v..., nhưng cũng không được ích lợi gì. Vậy nên, các căn không khác bốn đại. Lại nữa, trong Kinh Lục Chủng dạy: “Sáu chủng là người”. Nếu các căn khác bốn đại, thì mắt... không gọi là nhân duyên thành người. Vì nhờ sắc v.v... mà thành bốn đại. Tiếng cũng là nhân duyên thành người. Chỉ trong sáu chủng, mới giả gọi là người. Thế nên phải biết, các căn không khác bốn đại. Lại có Tỳ-kheo hỏi Phật: Những gì là mắt? Đức Phật dạy: Do bốn đại mà thành sắc, không thể thấy, có đối thì gọi là mắt, nên biết không khác bốn đại. Tỳ-kheo này căn lanh lợi, có trí tuệ, nên đối với các căn như mắt v.v... sinh tâm nghi hoặc sâu xa. Người đời đều biết thấy sắc là do mắt, cho đến cũng biết xúc là từ thân. Tỳ-kheo này đối với mắt, sinh tâm nghi hoặc là có hay không? Vì sao? Hoặc có các Luận sư nói năm tánh là năm căn? Hoặc bảo một tánh? Tỳ-kheo này muốn thử xem Phật pháp thế nào, nên mới hỏi Phật. Đức Phật muốn chỉ rõ năm căn đều thuộc bốn đại, nên mới bảo Tỳ-kheo rằng: Mắt này là sắc do bốn đại tạo thành không thể thấy, có đối nếu pháp có thật, thì chẳng phải do nhân mà thành. Nhân là pháp giả danh, sự tạo thành lại càng giả danh, như nhân cây mà thành rừng.

Hỏi: Hoặc có người nói: Sắc hình thành được gọi là mắt. Đây là thật sao?

Đáp: Hình thành hay không hình thành, thì bốn đại cũng từ nghiệp nhân mà sinh, nên gọi các căn như mắt v.v... Nếu không vậy thì Tỳ-kheo đối với các căn như mắt v.v... sẽ sinh nghi ngờ là trọn không thể đoạn trừ. Vì sao? Đức Phật nói các căn như mắt v.v..., đều do nơi bốn đại tạo thành. Thế nên, Tỳ-kheo đó biết mắt là pháp không thật có. Vì vậy, rõ ràng mắt chẳng khác bốn đại. Tại nhiều nơi, Đức Phật phân tích bốn đại, riêng ra, chỉ rõ mắt là trống không. Như thường nói, dùng trí tuệ thì không hý luận. Nghĩa là quán thân này, phân biệt sáu chủng, cứng nường cứng gọi là địa... Như vậy mà chán bỏ, xa lìa năm chủng, chỉ còn lại một là thức. Cũng như trong Kinh Đồ Ngưu Dụ, Tướng Bộ Dụ phân tích riêng bốn đại, lại càng không có mắt. Nếu riêng có mắt, thì lại càng phân biệt nữa. Như các vị sư luận nghị Hòa Ta, cũng nói nghĩa như thế, do không sai lầm, nên phải tin nhận vậy.

Hỏi: Năm căn và bốn đại khác nhau. Vì sao? Vì mắt v.v... thâm nhiếp các nhãn nhập, bốn đại đối tượng thâm nhiếp của xúc nhập. Mắt là nội nhập, bốn đại là ngoại nhập. Mắt là căn, bốn đại chẳng phải căn. Mắt là do sắc được tạo mà hình thành, bốn đại chẳng phải như vậy. Thế nên phải biết, căn chẳng phải là bốn đại?

Đáp: Tùy theo nhân duyên, sự việc, mà nói có sự khác nhau. Như năm căn như tín v.v... cũng gọi là hành ấm. Nếu bốn đại từ nghiệp sinh, thuộc về mắt v.v..., cũng gọi là nội nhập và cũng gọi là căn. Và lại, bốn đại tức là nhân hình thành, như bánh xe hình thành chiếc xe. Bánh xe đã hình thành xe, thì việc này cũng như vậy.

Hỏi: Chẳng phải vậy! Như tâm thanh tịnh gọi là Tín (đức tin). Tín khác, tâm khác. Việc này cũng vậy?

Đáp: Không đúng! Như do ngọc Thanh thủy nên nước tức là nước trong sạch, trong sạch tức là nước (thủy). Như vậy là được ngọc tín, tức là ao tâm trong sạch. Tâm này sạch, tức là tâm. Chúng tôi đối với luận này, không nói từ tâm mà có lòng tin khác. Vậy nên, ví dụ này chẳng phải. Lại nữa, căn là tên gọi giả, đối với nhân hình thành là giả danh thì chẳng nói khác được.

Hỏi: Cũng chẳng được nói một?

Đáp: Trong bốn đại thành tựu, giả danh là căn, cũng không chỉ gọi bốn đại là căn. Nên biết, các căn không khác bốn đại.

Phẩm 46: PHÂN BIỆT CĂN

Hỏi: Trong các căn, đại nào nhiều hơn?

Đáp: Chẳng có đại nào nhiều cả.

Hỏi: Nếu các đại bằng nhau, sao có người thấy sắc, lại có người không thấy?

Đáp: Đều từ nghiệp sinh ra. Do nghiệp sinh thuộc về mắt, thì năng lực bốn đại có khả năng thấy sắc, các căn khác thì cũng vậy.

Hỏi: Nếu từ nghiệp sinh, sao không dùng một căn, để biết khắp các trần?

Đáp: Nghiệp này có năm loại khác biệt. Có nghiệp hay làm nhân để thấy, như bố thí đèn đuốc, thì được phước báo về nhãn căn. Thanh v.v... cũng như vậy. Vì nghiệp có sai khác, nên năng lực của căn có khác nhau.

Hỏi: Nếu là do năng lực của nghiệp, thì cần gì nhờ các căn, chỉ nên từ năng lực của nghiệp, thì thức đã có thể giữ lấy các trần?

Đáp: Chẳng phải vậy. Hiện thấy không có căn, thì thức không sinh. Vì sao? Vì như người mù không thấy, người điếc không nghe, trong các việc hiện thấy, nhân duyên vô dụng, đây chẳng là việc khó, với lại pháp nên như vậy. Nếu không có các căn, thì thức không sinh, bốn đại ngoài, không có căn mà sinh, pháp nên nhờ vậy. Do có các căn, mà trang nghiêm cho thân chúng sinh, nên từ nghiệp sinh. Ví như nhờ có được nhân duyên nghiệp của lúa, nên lúa sinh khởi, cũng nhờ hạt lúa mà mầm, cọng, nhánh, lá thứ lớp phát triển. Điều này cũng như vậy.

Hỏi: Tại sao tâm không phải vậy? Như nhãn thức, dùng mắt làm căn, cũng nhờ tâm theo thứ lớp, mà diệt đi. Tâm chỉ do tâm thứ lớp diệt làm căn, lại càng không có chỗ như nhãn căn, thuận theo để nói nhân duyên?

Đáp: Chắc chắn có năm trần, nhất định có năm thức, tâm chẳng phải như vậy. Tâm pháp nên như vậy, chỉ do thứ lớp tâm diệt làm căn, càng không cần điều gì khác. Như pháp quá khứ, vị lai tuy không có mà ý vẫn năng duyên. Tâm pháp cũng vậy. Việc này cũng như thế. Điều này giống như pháp của ông. Pháp của ông là thức đối với sắc trần v.v... đợi căn mới phát sinh, đợi thứ lớp tâm diệt, ý thức mới sinh khởi.

Hỏi: Nếu ý thức không có căn, thì nương tựa vào nơi nào?

Đáp: Nương vào thân bốn đại.

Hỏi: Cõi Vô sắc lại nương vào đâu?

Đáp: Cõi Vô sắc, thức không có chỗ nương, pháp nên như vậy.

Không chỗ nương tựa, mà vẫn trú. Vì sao? Vì căn sai biệt. Ý thức có thể biết có hoặc không. Nếu có sắc thì nương dựa, còn không có sắc, thì vẫn có thể trú, nên mới gọi cõi Vô sắc, cũng không nương mà vẫn trú. Lại nữa, các duyên hòa hợp, nên sinh ra thức. Như trong kinh dạy: “Nhờ ý duyên pháp, nên ý thức mới sinh khởi”. Ở đây có nương chỗ nào đâu? Chẳng phải như người dựa vào vách tường. Tất cả các pháp đều trú ở tự tánh của nó.
